

Recenzija

Naslov monografije: **Nastavnik kao sigurna baza: afektivna vezanost u učionici**

Autor: **Milica Tošić Radev**

Monografija ***Nastavnik kao sigurna baza: afektivna vezanost u učionici***, namenjena je praktičarima- realizatorima obrazovnog procesa- nastavnicima i stručnim saradnicima, kao i istraživačima čija su interesovanja usmerena ka građenju kvaliteta obrazovnog procesa. Jednako tako, namenjena je i studentima i budućim praktičarima u ovoj oblasti, budući da otvara pitanja od značaja za dobrobit učenika, ali i za nastavnika i za rezultate procesa obrazovanja- kako u domenu postignuća učenika, tako i u domenu prevencije napuštanja škole, i u domenu razvoja kompetencija za celoživotno učenje.

Tema monografije je veoma aktuelna. Ona upućuje na značaj odnosa i daje jasnije značenje mehanizmima kojima se ostvaruje vaspitna funkcija obrazovnog sistema. Istovremeno, tema monografije naglašava i razmatra ključnu komponentu relacije učenika sa nastavnicima koja će omogućiti kako bolje postignuće učenika, tako i manji profesionalni stres nastavnika. Upravo se ta ključna komponenta u monografiji razume i analizira kroz prizmu teorije afektivne vezanosti, pa se, kao temelj kvalitetnog odnosa onoga ko podučava i učenika izdvaja sigurna baza i diskutuje mogućnost ostvarivanja same afektivne vezanosti u ovoj relaciji.

Praksa informisana o afektivnoj vezanosti (*attachment informed practice*), nije novina u obrazovnim sistemima. Naprotiv, ona je jedan od naučno utemeljenih pristupa osiguravanju kvalitetnog individualizovanog pristupa u obrazovanju dece, pogotovu dece iz porodica ili drugih okruženja u riziku za manje kvalitetno staranje o deci. Sa jedne strane, ona upućuje na to da efekata obrazovnog sistema, u smislu postignuća i kompetencija za celoživotno učenje, neće biti bez kvalitetne relacije između onog ko podučava i učenika. Sa druge strane, ovaj pristup upućuje na značaj iskustava koje učenik ima, a koje prethode ostvarivanju relacije sa nastavnicima. Ova, rana iskustva, oblikuju učenikovu veštinu da se osloni na vođenje odraslog, pa tako i uči uz podršku i od nastavnika. Rizična rana iskustva svakako ometaju ovu veštinu, ali je kvalitet relacije učenik- nastavnik, istovremeno i pod snažnim uticajem iskustava u bliskim relacijama i socio-emocionalnih kompetencija nastavnika samog. Osim što kreira manje mogućnosti za pun razvoj potencijala učenika i dosezanje obrazovnih ciljeva, nemogućnost ostvarivanja kvalitetne relacije između nastavnika i učenika podiže profesionalni stres nastavnika, a kod učenika kreira dodatne rizike za celokupan razvoj i učešće u zajednici. U tom smislu, praksa informisana o afektivnoj vezanosti traga za kapacitetima i realizacijom adekvatne podrške razvoju kvalitetnih odnosa nastavnika i učenika.

Koncept afektivne vezanosti u relaciji nastavnika i učenika, kao i efekti iskustava iz drugih relacija oba ova aktera, u monografiji su obrađeni kroz nekoliko krupnijih odeljaka.

Prvi segment monografije, tako, obuhvata 10 tematskih celina. U njima su obrađeni pojam i značaj afektivne vezanosti i to kroz razmatranje značaja iskustava u ranom detinjstvu, pojam i funkciju sigurne baze, analizu efekata ranih iskustava na školsko postignuće i njihov značaj za egzekutivne funkcije, samopoštovanje i autonomiju, kvalitet interpersonalnih odnosa učenika i slično. Konačno ova je tema analizirana i kroz prizmu razvoja afektivne vezanosti u uzrastima koji su obuhvaćeni obrazovnim procesom.

Drugi segment monografije uvodi i analizira koncept nastavnika kao potencijalne figure afektivne vezanosti. U ovoj celini se afektivnoj vezanosti u relaciji učenika i nastavnika daje status ključne komponente kvaliteta ovog odnosa. Osim analize o uslovima u kojima se formira sigurna baza i odnos afektivne vezanosti u relaciji nastavnika i učenika, ovaj segment donosi i analizu činioca koji mogu menjati kvalitet te relacije. Posebno se predstavljaju i diskutuju obrazac afektivne vezanosti i iskustva bliskih veza samog nastavnika i emocionalne kompetencije nastavnika. Završna analiza u ovom segmentu tiče se potencijalnih i očekivanih efekata afektivne vezanosti u relaciji učenika u nastavnika na kompetencije učenika i njegovo ponašanje i postignuće u školi.

Treći segment monografije predstavlja pristupe i programe koji neguju praksu informisanu o afektivnoj vezanosti (*attachment informed practice*) i emocionalnu dimenziju nastavnih procesa. Posebna pažnja posvećena je *Socioemocionalnom učenju u školama (SEL)*, *Školama svesnim afektivne vezanosti (AAS)*, *Školama informisanim o traumama i trauma- informisanim pristupima radu sa učenicima u obrazovnom procesu* kao nekim od dokumentovanih, evaluiranih i efikasnih pristupa koji u fokusu imaju afektivnu vezanost u odnosu nastavnika i učenika.

Autorka monografiju završava preporukama i pozivom na izmene u obrazovnom sistemu koji će odnos nastavnika i učenika staviti u fokus već danas.

Kako je ranije rečeno, praksa informisana o afektivnoj vezanosti (*attachment informed practice*), nije novina u obrazovnim sistemima. U našem obrazovnom sistemu- osim u sistemu predškolskog vaspitanja i obrazovanja, kvalitet odnosa nastavnika i učenika ostaje nešto što se podrazumeva i, onda kada je potrebno, ostaje bez planirane, kontinuirane i efikasne podrške. Procesi u sistemu predškolskog vaspitanja i obrazovanja su otišli značajno dalje. U njima se odnos sa detetom analizira kompleksno, kao temelj učešća i dobrobiti deteta, a time i ostvarivanja ciljeva predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Vaspitač se smatra figurom afektivne vezanosti sa kojom postoji temeljna, čvrsta, trajna relacija, u kojoj se razvija odnos sigurne baze i sigurnog utočišta. Kvalitet odnosa vaspitača i deteta se prati i podržava imajući u vidu različite dimenzije samog kvaliteta.

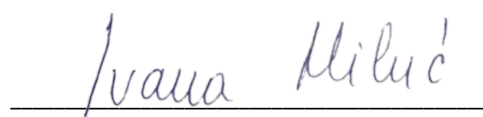
Savremeni pristupi u obrazovanju i nakon predškolskog, „ stavljaju na sto“ temu iskustava u odnosima unutar škole i razmatranje prirode i funkcije emocionalne komponente odnosa nastavnika i učenika. Ova tema postaje naročito značajna za decu sa manje kvalitetnim iskustvima brige u drugim relacijama kojima pripadaju. Kompenzatorna priroda, ali i sam kvalitet odnosa učenika sa nastavnicima, preduslov je njihovog ostanka u školi, dosezanja obrazovnih ciljeva, funkcionalnog učešća u vršnjačkoj zajednici, pa i mentalnog zdravlja i dobrobiti.

Zato je veoma važno načiniti ovu monografiju dostupnom za čitanje, analizu i potencijalno otvaranje daljih pitanja i koraka u razvoju kvalitetnije prakse obrazovanja u našoj zemlji. Autorka navedene teme predstavlja jasno, znalački, spretno, zasnovano na aktuelnoj i kvalitetno

odabranoj i obrađenoj literaturi, nudeći tako, pregled na dokazima temeljenih praksi i pitanja koje mogu unaprediti iskustvo učenika i samog rada nastavnika. Autorka otvoreno postavlja pitanja, na koja donekle nudi dostupne odgovore, ali koja, istovremeno, pozivaju na promišljanje same prakse, kako od strane praktičara, tako i od strane istraživača i donosioca odluka.

Na osnovu svega iznetog, preporučujem monografiju pod nazivom ***Nastavnik kao sigurna baza: afektivna vezanost u učionici***, autorke Milice Tošić Radev, za objavljivanje.

S poštovanjem,

A handwritten signature in purple ink, reading "Ivana Mihić", is written over a horizontal line.

prof. dr Ivana Mihić

Univerzitet u Novom Sadu

Filozofski fakultet, Odsek za psihologiju

U Novom Sadu, 30.12.2021. godine